

Notulen van de vergadering
gehouden op vrijdag 8 februari 1963 in de Trêveszaal, aan-
gevangen 's morgens om tien uur en 's middags voortgezet

Aanwezig: De minister-president De Quay en de ministers
Van Aartsen, Beerman, Cals (bij de punten 2f, 11,
12, 14e t/m 14g), Klompé, Korthals, Luns, Toxopeus
(bij de punten 2f, 11, 12, 14e t/m 14g) en De Pous
(Afwezig zijn de ministers Marijnen, Veldkamp,
Visser en Zijlstra)

Voorts zijn aanwezig de staatssecretarissen Bot
(punt 2e), Van Houten (punten 2a t/m 2h, 3, 4, 11),
Roolvink (punten 10 t/m 13), Schmelzer (punt 12) en
Scholten (punten 4, 14d)

Secretaris: J.Middelburg

2. Buitenlands beleid

a. De Europese integratie (Zie notulen m.r. 1 februari 1963, punt 2a)

Minister Luns herinnert aan de indrukwekkende een-
heid, die tussen de delegaties van de vijf landen in Brussel
bestond toen de Franse delegatie verlangde, dat de onderhande-
lingen over het toetreden van Engeland tot de EEG zouden worden
afgebroken. Spreker heeft toen al eerder zijn zorg kenbaar ge-
maakt, dat die eenheid niet in stand zou blijven. Zijn pessi-
mistische voorgevoelens terzake beginnen al werkelijkheid te
worden. De Belgische minister-president Lefèvre bleek direct
al zeer aarzelend; het afbrokkelingsproces is sindsdien in
België doorgedaan. Ook de Luxemburgse minister Schaus was ge-
reserveerd. De Britse premier Macmillan is naar Rome gegaan,
waar de regering aan de top (Fanfani, Piccioni) sterk afwijzend
tegenover de actie van De Gaulle stond, maar daaronder was
dit in veel mindere mate het geval. De Belgische minister Fayat
is op aandringen onzerzijds ook naar de vergadering van het
Europese parlement in Straatsburg gegaan. Daar heeft prof.
Hallstein een goede rede gehouden, daarin vooral gesterkt door
dr. Mansholt. Ook de parlementaire sprekers waren in het algemeen
goed. Zelf heeft spreker in zijn toespraak niet Frankrijk of
president De Gaulle met name genoemd. Van de kritische rede, die
het Franse lid Maurice Faure hield, is in de Franse pers nauwe-
lijks iets opgenomen. 's Avonds is buiten de vergadering gewerkt
aan een concept-resolutie. Er was een goed ontwerp van de socia-
listische fractie en een tegen-resolutie van de christen-demo-
cratische fractie, waarin weer sprake was van een rapport, dat
de EEG-commissie zou moeten opstellen. De Franse oud-minister

Pleven, met wie spreker geluncht heeft, drong met grote klem aan zich niet erbij neer te leggen, aangezien het krachtige verzet het enige is, dat president De Gaulle begrijpt. Na deze vergadering in Straatsburg heeft spreker van de Britse minister Heath de volgende suggestie ontvangen. De Engelse regering ziet tegen activering van de WEU het bezwaar, dat dit een niet zo goed forum is. Zij ziet ook de weifelende houding van de vijf EEG-landen. Gezien de jongste ontwikkeling vroeg zij of de Nederlandse voorzitter van de onderhandelingen over de toetreding van Engeland tot de KSG de zeven ministers voor een laatste zitting wil bijeenroepen. Deze onderhandelingen zijn door minister De Pous niet afgebroken. Het is dan wenselijk met de Zes nog eens bijeen te komen om de zaak door te spreken. Het bleek spreker, dat minister De Pous hier wel voor voelt, maar eerst zal diplomatiek worden nagegaan of de andere regeringen ertoe bereid zijn, waarbij ook de Britse regering actief moet zijn.

Wat de Nederlandse houding betreft meent spreker, dat wij voorlopig moeten doorgaan met reserves te maken en ernaar moeten streven, dat verbreding van de kloof met Engeland zoveel mogelijk wordt vermeden. Spreker is ervoor, dat de Nederlandse regering - ook als dit niet in het kader van de Vijf mogelijk is - naar buiten verklaart, dat zij de Engelse regering voortdurend zal consulteren om te bereiken, dat later niet een grote kloof is ontstaan. De minister-president heeft gezien, dat ook van Engelse zijde wordt gesteld, dat men de werkzaamheden van de EEG moet laten doorgaan, dus de EEG niet in elkaar moet laten zakken. Minister Luns antwoordt, dat dit laatste nooit de bedoeling is geweest.

In een gesprek met de Belgische minister is nog gebleken, dat de Belgische regering ook denkt over een vorm van associatie van Engeland met de EEG. Minister Klompé heeft over deze gedachte via de radio tegenstrijdige berichten gehoord, afkomstig van de Engelse regering.

Minister De Pous heeft bemerkt, dat bij de Nederlandse ambtenaren grotere aandrang bestaat om in Brussel door te werken. Minister Luns merkt op, dat dit in België nog sterker het geval is.

Minister De Pous merkt op, dat er grote behoefte bestaat aan instructie voor de Nederlandse delegaties, die aan het werk van de Europese Gemeenschappen deelnemen. Spreker stelt voor in de volgende vergadering, als de ministerraad voltalliger is, een instructie vast te stellen. De raad verklaart zich akkoord met de gedachte om in de volgende vergadering instructies vast te stellen.

Staatssecretaris Van Houten had gaarne, dat nu al de instructie aan onze permanente vertegenwoordiger Spierenburg wordt gegeven, dat hij alles wat de tendentie heeft de kloof met Engeland te verbreden moet trachten tegen te houden. De raad stemt hiermede in.

Staatssecretaris Van Houten is voorts van mening, dat ten aanzien van de associatie met Afrikaanse landen duidelijk

ministerraad
8 februari 1963

gemaakt kan worden, dat Nederland thans de overeenkomst niet zal tekenen, maar dat wij met nieuwe gedachten zullen komen. Minister De Pous heeft van de heer Spierenburg begrepen, dat hij in de volgende vergadering van de EEG-raad de associatieaanvraag van Turkije zou willen behandelen, aangezien Frankrijk tegen deze associatie zou zijn; spreker zou dit echter willen aanhouden. Minister Luns is het met dit laatste eens; men zal bezwaarlijk wel over associatie van Turkije kunnen spreken, maar niet over associatie van Oostenrijk, Zweden, enz. Staatssecretaris Van Houten deelt mede, dat de Oostenrijkse ambassadeur hem heeft gevraagd, dat men ook met de associatieaanvraag van Oostenrijk in Brussel doorgaat. Spreker heeft geantwoord, dat dit op het ogenblik niet mogelijk is. Ook de Turkse ambassadeur heeft een stap bij Buitenlandse Zaken gedaan.

Minister De Pous vraagt zich af of de minister of staatssecretaris van Buitenlandse Zaken aan het begin van de volgende vergadering in Brussel een politieke verklaring van Nederland (of beter nog van Benelux) kan afleggen. Spreker denkt hierbij aan een mededeling, dat de Nederlandse regering zal meewerken aan de uitvoering van het EEG-beleid maar niet bereid is mee te werken aan zaken, die tot een verbreding van de kloof zouden leiden. Minister Luns is van oordeel, dat men voorzichtig met een dergelijke politieke verklaring moet zijn. De Nederlandse delegatie zal op dezelfde wijze als de Franse delegatie het doet in deze gevallen moeten zeggen, dat haar regering nog niet gereed is met de zaken. Minister De Pous ziet als voordelen van een duidelijke politieke verklaring, dat ook de lagere ambtenaren weten hoe het Nederlandse beleid is, terwijl men anders gemakkelijk het verwijt krijgt, dat men obstructie voert. Minister Luns noemt nog als bezwaar van een verklaring, dat de regering de kans loopt een interpellatie in de Kamer te krijgen.

Minister De Pous verwacht, dat de ministerraad voor de volgende vergadering een nota zal kunnen krijgen over het algemene standpunt, teneinde instructies aan de Nederlandse delegaties te kunnen geven; voorts zal er nog een afzonderlijke nota komen over de kwestie van de associatie der Afrikaanse landen. De minister-president stelt de vraag of deze nota's ook zullen aangeven hoe de andere landen hier tegenover staan. Minister De Pous oppert de gedachte, dat minister Luns nog een nota van enkele bladzijden geeft over de politieke kanten van het probleem. Minister Luns is hiertoe bereid, maar wijst erop, dat het beeld snel wisselend is.

Spreker deelt voorts mede, dat de Australische ambassadeur in Nederland is teruggeroepen om te spreken over de gang van zaken bij de EEG. Zijn positie zou zijn geschokt in verband met zijn houding in de Nieuw-Guineakwestie door wat thans op Noord-Borneo is gebeurd.

Spreker deelt tenslotte mede, dat Nederland het enige EEG-land is geweest, dat in de Brazzaville-landen stappen heeft gedaan in verband met de blokkering van de associatieovereenkomst

met de EEG ten gevolge van het optreden van president De Gaulle dat tot beëindiging van de onderhandelingen met Engeland heeft geleid. De Afrikaanse landen hebben thans de president van Senegal, Senghor, naar president De Gaulle gezonden om erover te gaan spreken.

De raad besluit, dat de Nederlandse leden van de Europese commissies Linthorst Homan, Mansholt en Sassen zullen worden uitgenodigd voor een informeel diner, dat de minister-president hun op vrijdagavond 15 februari om 7 uur zal aanbieden.

2 b. Het gebruik van Nederlands in de EEG-raad (Zie notulen m.r. 1 februari 1963, punt 2c)

Minister De Pous herinnert eraan, dat de vorige maal is besloten, dat de permanente vertegenwoordiger in Brussel in de bijeenkomsten in het Nederlands zal spreken. Staatssecretaris Van Houten deelt mede, dat de heer Spierenburg ontkent, dat hij in de bijeenkomsten van de EEG-raad in het Frans heeft gesproken. Dit is wel het geval in bijeenkomsten van de permanente vertegenwoordigers; van het begin af is daar alleen Duits en Frans de spreektaal geweest. Minister De Pous verbaast zich erover, dat men in vergaderingen op het niveau van de permanente vertegenwoordigers en hun plaatsvervangers zonder tolke werkt en alleen Frans of Duits spreekt. Als nadelen hiervan noemt spreker, dat dit een discriminatie is van het Nederlands en dat de Nederlandse vertegenwoordigers dan de handicap hebben dat zij niet in hun moedertaal kunnen spreken.

Staatssecretaris Van Houten merkt enerzijds op, dat het werken met tolken het gesprek in een klein gezelschap moeilijk maakt, anderzijds bijv. de Duitsers steeds bezwaar maken, als niet Duits gesproken kan worden. (In de OESO heeft men alleen Frans en Engels als officiële talen). Spreker is van oordeel, dat de ministerraad niet ineens zonder voorbereiding een besluit over het gebruik van het Nederlands moet nemen. De minister-president, zich bij de laatste opmerking aansluitend, stelt voor, dat voorshands alleen voor de bijeenkomsten van de EEG-raad zal worden verlangd, dat de Nederlandse vertegenwoordigers in het Nederlands spreken. De raad verklaart zich hiermede akkoord.

2 c. Amerika en Canada

Minister Luns deelt een en ander mede over de moeilijkheden, die tussen Canada en de Verenigde Staten zijn ontstaan. Hij heeft de indruk, dat de Canadese premier Diefenbaker de bezwaren, die de Amerikaanse regering had kenbaar gemaakt over defensiemaatregelen in Canada, heeft aangegrepen om zijn zwakke positie te versterken. Er bestaat nu kans, dat de